

Igbám na Fílándi

Igbám naáru wɔɔjɔɔná, nge ína Fílándi níba bɔwená ɔɔndíre, nge tɔwená Fɔ́o, úń, igbám wená Fɔ́o, nge Fɔ́o kem kɔjɔɔ nyéni páá, biyéle urú tánzusu idée ɔaána-daá. Aayí, wíre kina bujɔɔ né ní, nge woobó Fílándi sɔsɔ Fílándi níba, mídányaná ma mudée náwu ceení ɔ́? Nge belé sɔsɔ ɔányanáa nya, aayí, wíre kina kɔni. Wíre waadála né, nge woobó bakáyáná yi náwu. Baagáyáná yi náwu né ní, nge wɔɔjɔɔná náwu iku bɔtɔɔ, babá balá ɔ́ina idée ɔaána. Tɔɔ, budé né nge Fílándi níba sɔsɔ ngbeére ge nyénverú liideé nge sɔsɔ Soom wíre. Soom wíre yaá sɔsɔ ún, nge belé sɔsɔ tɔɔ bula kazɔɔ. Soom waadála né ní, belé baagurú bɔkɔ́ɔni. Tɔɔ, bɔɔdɔɔ sɔm né, nge boogúu muwá ríŋa kpátáá babáa bɔɔwú bebí, boogúu muwá ríŋa kpátáá babáa bɔɔwú bebí badafa Fɔ́o itɔɔ. Nge kelé sɔsɔ tɔɔ, aayí bulá kazɔɔ. Tɔɔ, belé bɔɔɔ́ni né ní nge baalá yi gaafára basúu, baazúu né ge sɔsɔ aa tɔɔ, kúbɔni sinje ɔ́ɔ́ɔ́ni ɔ́dée liideé-wɔ́rɔ ge, nge igbám sɔsɔ: aayí, ibó naaní, ɔo wenbí mɔ́jɔɔna bi ɔ́oni né budɔkɔni tá, bulé né ibó naaní a wíre kífáɔe ikábisi, nge belé beedée. Belé beedée né ge igbám wánŋmatunáa ivɔɔ sɔsɔ: oo, nyɔ́ nyáábá nyávínée natununu ɔ́ bika uráa wéndée nyozumáa. Nge Fɔ́o sɔsɔ: oo, malá ŋíní, nyɔ́dɔɔ nyɔ́zɔm né nyáává ma. Ɖoo waalá tamɔɔ na Fɔ́o ge, nge beedj bebé Fɔ́o, beedj bebé Fɔ́o ngú ɔugoré wɔnɔɔ ge Fɔ́o wánvini, nge Fɔ́o weeyée baaná. Fílándi níba wéndée bika Fɔ́o finée ɔugoré wɔnɔɔ kebeéna we kozumáa.

Aayí, belé beedée né, wíre ɔina né belé baagábisi, bɔɔ́ni né bilé ɔuɔ, nge belé tɔɔ, aayí, ɔáání. Toozo wíre né ge belé sɔsɔ: ceení ɔ́ndée ɔ́ né asée agbáázá. A ɔ́óbo ge sinje idoyúu ifére ɔ́a, ɔ́nmám yi ge, a ɔ́ámá yi ge bunú yi, wánnáa ɔ́dée liideé ifére ɔ́a.

Toovonúm, baadála né, nge baazúu urɔ́zi sɔsɔ kúbɔni liideé, sɔsɔ liideé féyi. Nge baazúu masíu, babá bamá yi ɔ́ páá, babá bamá igbám busúuri yi háli bawú beedée. Si beedée né nge sɔsɔ ɔan wíre. Si beedée né nge sɔsɔ ɔ́ndée nbulé, wíre kífáɔe ɔ́gegerenge nyánnáa kilé kidée ɔ́ɔ ge si ndúúlu, nge beedée. Beedée bité né ge sɔsɔ: ówu, ábá, we ge máábá malá nya nge bángazúu bánnaazi ma háli bánmám ma bika nyózumáa. Nge Fɔ́o sɔsɔ: ún, mɔ́ mégíɔ́im ge muwá, míúɔɔ né mítvá ma, mányi isi mígbɔɔ ge ibí ade, anhán, muwá ikóru ade alée nya. Bilé burɔ ge mɔ́ mozumáa, tifé bana ɔ́ badatála nabúru, báa wíre kúɔmɔ́de banúvóre tóngoduu cé. Igbam sɔsɔ bilé yaá, né ŋíní ge ɔ́nlám nya ɔ́ na beyéle kɔni. Nge Fɔ́o sɔsɔ a nyéévéézi méwenbiré mísimila. Nge weedée iku féwu ɔ́aari buríŋa mám-mám ikpɔɔ icéle Fɔ́o sɔsɔ: aayí, ba ndɔɔ njéle mɔ́ muwá, nge wɔɔdɔɔ, icéle yi muwá. Weejéle yi muwá né ge sɔsɔ: tɔɔ, ceré ge bɔngóní? Isi ún, ceré ge bɔngóní? Isi ún.

Nge isi tɔɔ, ceré án, wakáti wenkí begerenge né, ilá bɔɔ kána kenimíni iɔu ma itaraka-daá, isi mánibáawu-daá na bɔkɔ́ɔni. Nge aayí, toovonúm bilé ge bulá, balá bɔɔ basú, budási né, belé baagáɔú kujúú. Héyi, nge Fɔ́o weegbedi kɔkpɔɔ ŋmudí kiri-kiri-kiri ɔ́ né, kéeyi, nge boodulú bafááli kiri-kiri-kiri-kiri. Tɔɔ, wenbá ge Fílándi íní wéngediríi bánmám igbám, nivááni, nivááni ge. Né ge héyi, biidulú bikáfaali, nge Fɔ́o wɔɔɔgbɔɔ we ɔ́wúu kiri-kiri-kiri-kiri-kiri-kiri, budási né, abaalú ceení kazuwáana namíre ilé igereŋe, kéyi, kéyi, kéyi, nge ilé weegéézi namíre gbéyi sɔsɔ izíŋ, izíŋ, izíŋ ifúu, izíŋ ifúu. Nna ge Fɔ́o sɔsɔ baalá ma bɔɔ ge basú si mɔnyɔɔ né, baadála né, boogulú médée bɔɔ bunáábilé mɔ́ndɔ́wúu we. Nge nivááni sɔsɔ: aayí, igúbɔni weedj kumére né

ge d'óóbó yi b'óózi. F'óó s'isi aayí, bidékée bilé, n'na ge abaalú ceení s'isi a bilé m'ádátíli m'ídée t'óm tuna igb'óó ib'ó. S'i beḍḍée né ge s'isi: t'óó, m'ínḍḍée ne, m'óó m'édée nam'íre ní, n'jíní ge m'ínlám, nge s'isi aayí, oo, weení idée wéndi s'i banyaraná nyédée nam'íre né ilé ɔwe. Nge beegbezi n'wáwu-dée folá becéle F'óó s'isi ny'óó t'óó, a ny'óóḍ'óó ge bugb'izi ng'óná na ḍ'nyaraná, kelé k'óógb'óó c'ar'ab-c'ar'ab né, kelé keelí. Babam'áa, babam'áa ge badatílí t'i né ge boodótúlú baf'áálí kirid'j-d'j-d'j, héyi, boobó batalá ḍeelí t'íla bam'áa nyarí, ilée s'isi kéyi, kéyi, kéyi iz'j, ngb'áálá m'ú ge, nge baaz'j. Baaz'j né, nge F'óó s'isi: aayí, baalá b'óó bas'í né ge boogulú, n'wááni s'isi: aayí d'óóbó ig'ób'óní kum'ere b'óózi ge biigulú. Nge t'íla s'isi: aayí bee m'édée t'íla ɔ'j'wu weebel, bilé né n'jíní ge m'ínlám, nge s'isi aayí, n'wáwu we. Nge beedékp'ée n'wáwu-dée f'óle s'isi ny'óó mu nd'óó, aayí ilé waamu ɔ'óó né, ilé weedélím. Óo, bilé yaá, ɔs'í ɔ'n, nge s'isi bidékée bilé ge ḍ'ílá, nge beegbéélí ye ḍ'ud'ḍ, bobó b'om'óóná k'óólú. Nge ilé waadálám bilé ḍ'ud'ḍ, ilé ik'ézi idée k'úlum'ti ilé ɔ'óó, nge s'isi biy'áás'í, iz'j ɔ'f'ú, nge n'wááni s'isi: aayí kum'ere b'óózi ge d'óóbó ge ḍ'áág'ála yi ásar'áw'ú ge w'óng'ḍ'ḍ'w'ú ḍ'áa. Nge k'óólú s'isi: a bilé m'ídée t'óm tuna ḍ'ádátílí t'i, n'jíní ge ḍ'ánlám ḍ'j, bee m'óó m'édée wéndi w'óon'óósi, n'jíní ge m'ínlám nge ɔs'í aayí, n'wáwu we. N'wáwu weeb'ee né ɔs'í a m'ózúm'áa b'áng'óó ma cé faala. N'wáwu s'isi ḍ'éd'ée n'ba iz'j mav'í f'ím na m'og'óni, aayí, s'i b'oc'óó na beb'ee né, n'wáwu w'ánm'ílí tuwu. Héé, n'jíní ge ḍ'ánlám, F'óó s'i ikpa, lé kaaw'í, kaawalí tuw'ó-de, kalá ḍ'j, kalá ḍ'j, kaf'írí, kaf'írí, n'wáwu k'owe tuw'ó-daá, nge s'isi a nyég'ee abaalú ng'ágbá nm'óóná ma. Lénlé baaw'í né n'bilé, n'wáwu ɔ'óó ɔ'óóḍ'áá b'ika F'óó we ade, bid'j'na-r'ó ge fááz'í na n'wááni bad'ánn'áa ḍ'amá iz'ire.

(Suúruwee M'óólá)